

2

FN'S VERDENSMÅL STOP SULT

Victoria & Verdensmålene

Jesper Tornbjerg

Geden med Fipskægget

Victoria og verdensmålene nr. 2:

Geden med Fipskægget

Første oplag, oktober 2018

ISBN: 978-87-997830-2-1

Udgivet i samme serie:

Victoria & Verdensmålene nr. 1: Den Magiske Kjole

© Forlaget Tornmountain

Amaliegade 21B, 2. sal

DK-1256 København K

www.victoriaogverdensmaalene.dk

victoria@victoriaogverdensmaalene.dk

Forfatter: Jesper Tornbjerg

Illustrationer: Knud Andersen, AndBie Creative

Design & Produktion: KLS PurePrint

Trykt på PurePrint Uncoated

Victoria & Verdensmålene

Jesper Tornbjerg

Geden med Fipskægget

Victorias første drøm

Victoria traver rastløst rundt i storbyens gader. Det flimrer for hendes øjne, og hun har svært ved at koncentrere sig. Lyde blander sig med ord, men hun kan ikke rigtig opfange, hvad det handler om.

På hjørnet ligger der en café. De sælger sandwich, suppe, salater og smørrebrød. Victoria slår øjnene ned. Kigger på fortovet. Sparker til en grå sten, der triller ud på kørebanen.

På den modsatte side af vejen går en klassekammerat sammen med sin mor. Jonas, hedder han. Victoria får travlt med at vende ryggen til og se på vinduer. Smart tøj til kvinder.

Maven knurrer. Jonas bemærker hende ikke. I et spejlbillede i en rude ser hun ham forsvinde ind i en butik, hvor de sælger is.

Grønne is. Gule is. Røde is.

Victoria stikker en hånd ned i sin ene bukselomme. Den er tom. Hun ved, at den anden er mindst lige så tom.

Hun kigger op i luften. Himlen er blå. Solen skinner. Den er orange som en saftig, velsmagende appelsin. Victoria får mundvand.

Alting drejer rundt og rundt og rundt. En mand med bowlerhat spiller triste toner på en violin. Victoria suges ind i en tragt, der bliver mere og mere snæver. Som en mave der trækker sig sammen.

En ged med spidse horn i panden og et hvidt skæg på hagen kigger nysgerrigt på hende.

- God morgen! Er du vågen?

Far rusker blidt i Victoria, der misser med øjnene og ikke helt ved, hvor hun er. Gardinerne er trukket fra, og solen kaster stråler ind i værelset.

- Har du drømt nogle dejlige drømme? spørger far.

- Det ved jeg ikke rigtig... men jeg er meget sulten, mumler Victoria og gnider sig i øjnene. Maven rumler. Igen.

Victoria står op og tager tøj på.

Morgenmad med kys

Familien er samlet i spisekøkkenet, hvor der er lunt og rart.

- Det er ikke rimeligt. Jeg kæmper virkelig for at holden vægten nede, siger mor, der lige er trådt ind ad døren efter en løbetur. Hun har svedperler på panden, er forpustet og føler sig overvægtig.

- Måske skulle du jogge lidt mere end hver anden måned, griner lillebror Malte over sine havregryn med mælk.

- Så sjov du er, lyder det sarkastisk fra mor. Hun smider en avis og lidt post på spisebordet og begynder at strække lår.

Mor står på ét ben og har orange løbetøj på. Hun ligner lidt en flamingo, påpeger far. Mor skær en grimasse, så far skynder sig at tilføje:

- Jeg synes, du ser hamrende godt ud.

- Nu skal I garantere også kysse, siger Malte.

- Ja, siger mor og far med én mund.

- Adh! Hvor er I altså pinlige, konkluderer Malte. Han er otte år og slet ikke til kysseri.

Victoria siger ikke noget. Hun er ved at lave mysli med frugt. Blåbær, jordbær og lidt af den rabarberkompot, hun lavede i går efter at have plukket nogle stængler ude i haven.

Victoria hælder ekstra nødder på, fordi hun er så sulten.

- Prøv også dem her. De hedder quinoa og er vældig sunde, siger mor og drysser nogle frø på Victorias tallerken.

Far kigger posten igennem. En avis, en sjælden rudekuvert med en regning og et blad fra Røde Kors.

- Øv, en regning og ingen postkort, siger han og bladrer i avisen. På forsiden er der et billede af en mand med fipskæg.

- Postkort! Altså hvor er du gammel – dem bruger man da ikke mere. Har du hørt om sms'er og snapchat, siger Malte og sætter sin tallerken i opvaskemaskinen.

Victoria tager bladet fra Røde Kors og kigger det igennem, mens hun spiser.

Hun stopper ved et billede af en sygeplejerske, der undersøger en lille dreng med triste øjne, ekstremt tynde arme, synlige ribben og en alt for tyk mave.

Victoria undrer sig over, hvordan drengen både kan have en radmager krop og en opspilet mave.

Mor er gået i bad, så hun må gemme sit spørgsmål til senere. Far drikker kaffe og spiser æg. Han ligner ikke en, der vil forstyrres midt i avisen.

- Han ved det nok heller ikke, tænker Victoria. Som 12-årig ved man efterhånden godt, at der er grænser for forældrenes viden.

Familiebesøg på landet

De gule korn på markerne svajer let i vinden. En flok rødbrune køer og en hvid ged gumler grønt græs, som var det tyggegummi. Deres gamle bil er brudt sammen, så de har måtte købe en ny: En lækker og næsten lydløs elbil.

Bilen kører ned ad den sidste grusvej, inden Victoria, Malte og deres forældre når frem til tante, onkel og deres adoptivdatter, Ayana. Det er lørdag, så børnene skal ikke i skole. De skal på familiebesøg.

Samtidig med, at bilen triller ind på gårdspladsen, kommer onkel susende i sin osende gamle, grå traktor. Han slår bremserne i, hopper ud og hilser dem hjerteligt velkommen med et håndtryk, der er lidt for fast for Victoria.

- Kom og hils på fru og Ayana, siger han muntert og viser dem om i haven.

På et bord midt på den grønne græsplæne er der dækket op til frokost med frikadeller, kartoffelsalat, grønne asparges og røde tomater.

- Alt er egen avl, siger onkel.
- Også frikadellerne, lyder det vantro fra Malte.
- Ja, også frikadellerne. Vi har hakket en gris og en kalv til plukfisk. Det er selvforsyning, fortæller onkel.
- Plukfisk! Skal vi have fiskefrikadeller? spørger Malte helt forvirret.
- Nej, det fik du vist ikke forklaret godt nok, smiler tante til sin mand.

Tante kommer med koldt postevand og et par øl. Ayana balancerer med glas på en bakke. Alle gæsterne får et kram af dem begge to. Lidt rarere end håndtrykket, synes Victoria.

- Selvforsyning er, når man forsyner sig selv med mad, fastslår onkel.
- Ja og sørger for at have rent vand og grøn energi. Det er også vigtigt, tilføjer far, der er ingeniør og arbejder med den slags.

Udryd hungersnød

Snakken går livligt under frokosten, og Malte skovler de hjemmeavlede og hjemmelavede frikadeller i sig. Far fortæller, at dengang for flere tusinde år siden, hvor alle mennesker var jægere og samlere, var der fire millioner kvinder, mænd og børn på Jorden. Det er færre, end der bor i Danmark i dag.

- Nu skal kloden brødføde over 7,5 milliarder mennesker, men det går heldigvis nogenlunde takket være dygtige landmænd, selvforsyning og handel, siger far.

Onkel fortæller, at de skal til Etiopien, når det bliver vinter.

- Orv manner... skal I til Afrika, lyder det misundeligt fra Malte.

- Ja, det bliver spændende, men Etiopien er et af verdens fattigste lande, så der bliver ikke tale om ren ferie, siger tante.

Onkel skal undervise etiopiske landmænd og -kvinder i, hvordan de kan få bedre udbytte af deres jord og husdyr.

Samtidig skal onkel lære noget om, hvordan etiopierne dyrker quinoa, der er en plante, der kan tåle tørke. Onkel oplever nemlig, at et varmere klima i Danmark gør det svært for ham at dyrke nogle af de planter, han er vant til at så og høste på sine marker.

Mens onkel er på kursus, skal tante og Ayana besøge den fattige landsby, hvor Ayana blev født for 12 år siden.

- Selvforsyning er også vigtigt i Etiopien, hvor der indimellem er hungersnød, siger onkel. Ayana nikker.

- Hvad er hungersnød? spørger Victoria.

Tante forklarer, at mange mennesker især i Afrika lider under krig og tørke. De bliver tvunget til at flygte fra deres hjem og lever i fattige lejre, hvor de måske får nødhjælp. Mange bliver syge og dør, fordi de ikke får vand og mad.

Hungersnød er alvorlig mad-mangel, der rammer en større befolkning i et område.

- Her på Jorden er der 90 millioner små børn, der næsten ingenting får at spise og vejer alt for lidt.

De er hele tiden sultne, og det skader deres kroppe og hjerner. Jeg kan næsten ikke bære at tænke på det, siger tante og kigger på Ayana, der virker sund og rask efter en hård start på sit liv.

- Heldigvis er hungersnød og sult ved at være sjældent i Asien og Latinamerika. Nu skal vi hjælpe Etiopien og en række andre lande i Afrika af med sult og elendighed. En ud af fire afrikanere lever uden at blive mætte, fortæller onkel og begynder på et længere foredrag om, at alle lande i verden har besluttet at udrydde sult.

- Wauw, hele verden! afbryder Malte over den sidste frikadelle.

- Ja, alle verdens regeringer – altså det der hedder FN – har vedtaget 17 mål, som vi skal nå inden år 2030. Mål nummer 2 handler om at stoppe sult. Derfor rejser vi til Etiopien for at yde et lille bidrag, fastslår onkel.

Victoria kender godt de 17 mål. Hun har selv lavet en opgave i skolen om FN's mål nummer 1, hvor verden skal stå sammen om at udrydde fattigdom. Victoria tænker på sin drøm fra i morges og ser på Ayana.

- Glæder du dig til at besøge din landsby?

- Ja, men jeg er også lidt nervøs. Tænk hvis jeg møder min biologiske mor og far. Men de er nok døde, lyder det stille fra Ayana.

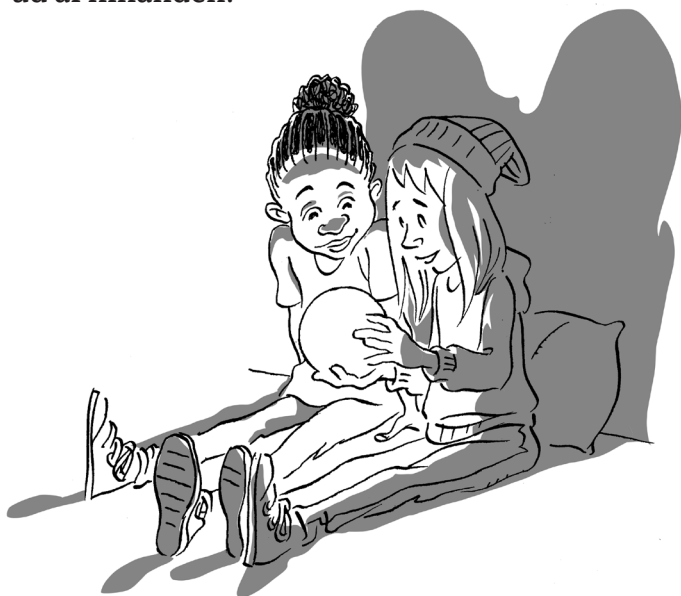
- Det skal nok gå, siger tante og lægger en hånd på Ayanas skulder.

Fremtidskuglen

- Jeg har en glaskugle, så vi kan se ind i fremtiden, siger Ayana, der har inviteret Victoria op på sit værelse på første sal.

Fra vinduet er der udsigt til en mark med bølgende gult korn. Malte har fået lov til at prøve at køre traktor. Det har pigerne prøvet før, og Ayana er faktisk ret skrap til traktorkørsel, hvis hun skal sige det selv.

- Hvor er den flot, siger Victoria og kigger på kuglens mange farver, der veksler og glider ind og ud af hinanden.

Blå bliver til grøn, orange bliver til gul, grå bliver til rød. Kuglen ser levende ud, men Victoria tror ikke rigtig på, at kusinen kan få indblik i, hvad der kommer til at ske i fremtiden.

- Først skal jeg vise dig nogle billeder. Jeg er ved at forberede mig på vores tur til Etiopien, fortæller Ayana og finder sin iPad frem.

- Noget af det er meget trist. Her er billeder af sultne mennesker. De bor et meget tørt sted, og det har ikke regnet i flere år. Over fem millioner etiopiere lever af fødevarehjælp fra rige lande. Det er ligeså mange mennesker, som der bor i Danmark, fortæller Ayana.

- Se den ged dér. Den er godt nok tynd og alene, siger Ayana og lader en finger kærtegne geden.

Victoria ser også et billede af en skole med en masse børn, et fodboldhold med glade drenge og en smuk mor, der bærer på en lille pige. Der er også et foto en mand, der driver to okser frem, så hans mark kan blive pløjet af en gammeldags plov.

- Se de tre smilende kvinder. Hvad laver de? spørger Victoria.

- De er ved at sortere kaffebønner, men lad os finde ud af, hvordan fremtiden bliver for dem, foreslår Ayana og drejer sin kugle rundt et par gange.

- Sim-sala-bim 2030, siger hun højt og tydeligt.

Farverne fra kuglen flimrer og oplyser hele hendes værelse. Alt bliver skiftevis grønt, gult og rødt – og indimellem flagrer der en lysende stjerne op på en blå baggrund.

Victoria mærker, at det bliver varmere og varmere, og pludselig begynder de tre kaffekvinder fra billedet at bevæge sig rundt på væggen i Ayanas værelse.

Dufte af – er det kanel, nellike og ingefær? – gør Victoria lettere svimmel. Selv om hun sidder på en stol, bliver hun helt rundt på gulvet, da kvinderne også begynder at tale.

- Hvad sker der? hvisker Victoria.

- Shyy! Lad os lytte til, hvad de siger, hysser Ayana og giver Victoria nogle mørke briller.

- Jeg kan se dem i 3D! udbryder Victoria med gåsehud over hele kroppen.

Biftu, Gilela og Jalene

- Kan I huske, da vi fik besøg af Ayana og hendes forældre? siger Dame nr. 1, der har viklet sit lange hår ind i et gult tørklæde med sorte prikker.

Håret står ret op i luften, og hendes ører sitrer af stolthed.

- Ja, det var det år, hvor jeg fødte min dejlige søn, så det må være 12 år siden, siger Dame nr. 2.

Hun har flettet sit lange hår i lokker, der ligner kruseduller. Lange fletninger danser rundt om hendes krop.

- Uh ja, det var dengang, jeg mødte min mand, siger Dame nr. 3 med et drømmende blik i sine øjne.

Hendes strithår er kort, så Victoria har svært ved at få øjnene væk fra de smukke øreringe, der dingler under hendes øreflipper og glimter i den skarpe sol.

- Det var dejligt, at vi kunne låne penge til en brønd, så vi kunne få vand til vores planter og dyr. Vi fik endda også råd til solceller, så vi kunne få elektrisk lys at læse ved om aftenen, husker kvinden med det gule tørklæde.

- Vi lærte en hel masse det år, så vi blev dygtigere til at dyrke kaffe og quinoa uden at bruge penge på kunstgødning og sprøjtegifte. Vi købte også to geder, husker kvinden med de lange fletninger.

- De to geder blev til 20 og masser af mælk, ost og skind. Ja, og så lærte vi at få bedre styr på, hvordan man dyrker grøntsager og krydderier under skyggefulde træer, tilføjer kvinden med de flotte øringer.

- Selvforsyning for Biftu, Gilela og Jalene! siger Biftu.

- Selvforsyning for vores familier! smiler Gilela.

- Selvforsyning for landsbyen... og lidt ekstra, som vores andelsselskab kan sælge på markedet, så vi kan tjene nogle penge. Nu sælger vi økologisk kaffe og quinoa-mysli til Europa og USA. 'High five' for os! siger Jalene.

De tre kvinder klasker hænder på skift og slutter fejringen af med at bumpe deres bagdele sammen, inden de bryder ud i hvin og latter.

- Hvor er de seje, hvisker Victoria, der sidder med åben mund og polypper i Ayanas værelse.

Ayana er helt stille, og Victoria kan se, at der ruller små tårer ned ad hendes kind. At dømme på smilet på Ayanas læber må der være tale om glædestårer.

- Jeg tror, at Biftu er min biologiske mor, siger Ayana og sætter en hånd på fremtidskuglen.

Kvinderne i Etiopien bliver uskarpe, duftene forsvinder og en kølig dansk sommerbrise – tilsat lidt lugt af gris fra stalden rundt om hjørnet – strømmer ind ad vinduet.

Billederne af fremtiden er blevet fortid, men Ayana og Victoria glæder sig til, at fremtiden bliver til nutid.

Kaffe, kringle og solbærsaft

- Hvorfor tror du, at Biftu er din mor? spørger Victoria.

- Det er bare en fornemmelse. Jeg synes, jeg ligner hende, og så var der den måde, hun udtalte mit navn på. Ayana. Ayana. Ayana. Det var ligesom, hun talte til mig, fortæller Ayana.

- Kan vi se flere levende billeder? spørger Victoria.

- Nej, det virker kun én gang om ugen i få minutter, så du må vente til næste gang, du besøger os, siger Ayana.

Pigerne hører, at der bliver kaldt på dem, så de tager deres 3D-briller af, og går ned til de andre.

Middagsbordet er i mellemtiden blevet til et eftermiddagsbord med kaffe, kringle og solbærsaft.

- Du ser helt solbrændt ud, Victoria, siger Malte og bæller et glas saft.

- Jeg har været et smut i Etiopien, smiler Victoria.

- Kaffen kommer fra et sted, der hedder Mama Biftu Farm i Etiopien, men kringlen er hjemmebagt, fortæller tante.

- ... og solbærrene er garanteret fra egen have, siger far.

- Selvforsyning! siger de alle sammen som med én mund, mens de gumler kringler. Malte nyder kagen så meget, at han ikke kan lade være med at smaske bare en lille smule.

Hjem med fyldte maver

Lidt trætte og meget mætte kører Victoria og hendes familie hjem. Victoria og Malte vinker ud af bagruden, indtil bilen svinger fra grusvejen og ud på en asfalteret vej.

Bag i bilen står en kasse med 'selvforsyning' – altså lidt frugt og grønt fra tante og onkels bondegård.

I en frysetaske ligger der sågar fem kilogram hakket kød til frikadeller og en flæskesteg 'fra egen gris', som onkel sagde, da han fandt den frem.

- Hvorfor har sulte børn store runde maver? spørger Victoria.

Mor vender sig halvvejs om på forsædet, og først nu lægger Victoria mærke til, at hun har et fikt tørklæde om halsen. Et gult tørklæde med sorte prikker, der ligner kaffebønner.

Victoria får gåsehud over hele kroppen for anden gang indenfor få timer.

- Hvis børn i Afrika har opspilede maver, så er det ikke, fordi de har spist en masse mad. De bliver tykke, fordi de mangler proteiner, forklarer mor. Hun er sygeplejerske og ved besked.

- Hvad er proteiner? spørger Victoria.

- Det er et stof, som vi for eksempel får, når vi spiser æg, ost, quinoa, bønner, fisk og kød. Når kroppen mangler proteiner eller andre stoffer som vitaminer og mineraler, så siger den 'pas på'. Sultne og underernærende børn og voksne bliver trætte og svage... ja, og så får de alle mulige farlige sygdomme, fortæller mor.

- Hvis kroppen mangler proteiner, så puster maven sig op, mens resten af kroppen bliver ved med at være tynd, tilføjer hun.

- Bedstefar er tyk. Mangler han proteiner? spørger lillebror Malte, der interesseret følger med i samtalen, mens bilen suser næsten lydløst ind mod byen, hvor de bor.

- Nej, bedstefar spiser for meget og for usundt, fastslår mor.

- Og så ryger han oveni købet. Jeg er bekymret over, at han hoster så meget, sukker hun.

Giv en ged!

Hjemme igen går Victoria ud i haven med de madrester, de også fik med af tante og onkel. 'Vi skal undgå madspild', havde tante sagt.

Victoria lukker sig ind til deres syv høns, som nysgerrigt flokkes omkring hende og spanden med de gode ting og sager.

Mens de tilfredse høns guffer og pludrer, samler Victoria æg. Syv styk. Mon ikke de næste morgen skal have æggekage med spidskål og purløg?

Victoria grubler over sin dag, der startede med, at hun vågnede op midt i en drøm og var så sulten, at det gjorde ondt i maven.

Tænk at vågne sulten op hver dag... og tænk være sulten hele tiden. Hun kan slet ikke forestille sig, hvor hårdt et liv, det må være.

- Vi køber en ged! siger Victoria, da hun træder ind i køkkenet, hvor resten af familien er samlet om forskellige gøremål.

- Jeg tror ikke, at vi må have en ged her i byen, siger far og kigger op fra avisen.

Far er ved at læse om manden med fipskægget. Mogens, hedder han. Han er politiker og vil udrydde fattigdom og sult.

Faktisk har den ældre herre været med til at vedtage de 17 verdensmål, som de talte om ude hos tante og onkel, fortæller far.

Mor er ved at forberede lidt aftensmad: Rød quinoa-salat med spejlæg og rødbedehummus. Efter besøget hos tante og onkel er de ikke ligefrem skrupsultne, og det er fornuftigt at spise mindre kød og mere grønt, ved Victoria. Malte læser lektier.

- Nej far, geden er ikke til os. Den er til Biftu, Gilela og Jalene, siger Victoria.

- Hvem?

Far ligner et stort spørgsmålstegn, og mor smiler finurligt. Hun har stadig sit gule tørklæde om halsen.

- Ja, altså. Det er bare nogen, jeg kender i Etiopien,

siger Victoria og finder en iPad frem. Hun slår op på Internettet, klikker nogle gange og klør sig i hovedbunden.

- Så er jeg klar. Hit med Dankortet, pappio!

- Hvad skal du med det? spørger far stadig lige forundret.

- Vi køber en ged! gentager Victoria.

- For at udrydde sult? spørger far, og nu er han mere imponeret end forvirret.

- Ja! En ged giver mælk, kød, skind og penge til fattige familier, siger Victoria.

- Selvforsyning! siger mor.

Victoria og mor giver hinanden 'high five', og bagefter klasker de deres numser sammen ude midt på køkkengulvet. De hviner og griner.

Malte kigger op fra sin matematikbog og ryster på hovedet.

- Hvor er I pinlige, sukker han.

På vej til drømmeland

Victoria ligger i sin seng og er lige ved at falde i søvn. Hun er mæt, træt og døsigt. Nogle stemmer summer i hendes ører, men det er hverken mor, far, Malte... eller politikeren Mogens for den sags skyld.

Det lyder som fjerne kvindestemmer, der kommer nærmere og nærmere.

Er det noget, hun forestiller sig, eller ser hun faktisk kusine Ayana sidde som voksen under et træ med masser af blade? Snakker hun med en kvinde med et tørklæde, der er gult og har sorte pletter? Er det Biftu?

- Sim-sala-bim 2030, hvisker Victoria for sig selv.

Victoria kan høre enkelte ord, og det virker som om Ayana og Biftu har noget særligt sammen. Victoria vil ikke forstyrre deres fortrolighed, så hun går videre rundt i den varme landsby, der summer af liv.

Victoria kigger, dufter og lytter.

På torvet viser Gilela en flok børn, hvordan man danser, så håret flager ud til alle sider. Børnene strutter af sundhed og livsglæde, og Victoria får lyst til at danse med. Benene giver et spjæt under dynen. Begge to!

I en butik er Jalene og hendes mand ved at arrangere frugt, grønsager, korn, frø og duftende

krydderier, så det hele ser lækkert og fristende ud. Grønne, gule og røde farver danner smukke mønstre på kasser og hylder.

Victoria får lov til at smage en lille frisk banan.

Fra den anden side af gaden vinker klassekammeraten Jonas til Victoria. Hun giver ham en 'tommelfinger op' og kan se, at Malte den fjollerik gør v-tegn over Jonas hoved.

En ged bræger i det fjerne. Er det én ged? Det lyder mere som to, tre eller måske en lille flok. Victoria synes, hun kan se et fipskæg og høre en mand med bowlerhat spille muntre melodier på en violin.

Hun smiler og falder i søvn.

**Vi bakker op om FN's verdensmål og støtter
udgivelsen af 'Victoria & Verdensmålene'**

2 ZERO
HUNGER

Hvordan bekæmper vi sult og hungersnød?

Alle verdens regeringer har i FN vedtaget 17 mål, der frem mod 2030 skal gøre Jorden til at blive et bedre sted at være for os alle. 'Victoria & Verdensmålene' er en serie om de 17 mål.

I 'Geden med fipskægget' skal 12-årige Victoria og hendes familie og venner være med til at udrydde sult (mål nr. 2). Undervejs i fortællingen møder Victoria tre handlekraftige kaffekvinder fra Etiopien og køber en ged med sin fars kontokort.

Victoria & Verdensmålene

*'Victoria & Verdensmålene' er for børn på 9-12 år...
og deres lærere, forældre
og bedsteforældre.
Bøgerne er velegnede til
højtælæsning og diskussion.*

